

Analiza rynku turystycznego Albanii

Marta Borowiec

II SUM, TiR/TM

Kraków 2012

Spis treści:

Wstęp.....	3
I. Podstawowe uwarunkowania rozwoju turystyki przyjazdowej, krajowej i wyjazdowej w Albanii.....	4
1. Ogólne informacje o kraju.....	4
2. Atrakcje turystyczne Albanii	8
3. Infrastruktura turystyczna i komunikacyjna.....	15
4. Podstawowe determinanty konsumpcji turystycznej ludności.....	18
5. Narodowa administracja turystyczna.....	19
6. Narodowa organizacja turystyczna, rynki docelowe.....	19
II. Rynek recepcji turystycznej Albanii.....	20
1. Przyjazdy i główne kraje emitujące.....	20
2. Dochody z turystyki przyjazdowej.....	25
3. Główne obszary koncentracji przyjazdowego ruchu turystycznego.....	26
III. Analiza SWOT Albanii.....	27
IV. Prezentacja przykładowej oferty dla danego segmentu demograficzno-społecznego.....	28
Podsumowanie.....	30
Bibliografia.....	31
Spis tabel, wykresów.....	32
Spis rycin.. ..	33

Wstęp

Ruch turystyczny w Albanii jest słabo rozwinięty. Przede wszystkim dotyczy to braku odpowiedniej bazy materialno-technicznej dla rozwoju turystyki i dawną polityką izolacji kraju na arenie międzynarodowej. Wiąże się to również z historią kraju, gdzie w 1997 roku bardzo zła sytuacja ekonomiczna Albanii doprowadziła do niemal całkowitego upadku państwa oraz załamanie się systemu tzw. piramid finansowych. Mimo to Albania jest krajem, który warto zobaczyć, zwiedzić ponieważ jest inny od pozostałych. Jest to kraj dziki, nie poznany jeszcze przez turystów, żyje według własnych kryteriów.

Do Albanii w 2010 roku przyjechało nieco ponad 2 mln turystów zagranicznych. Natomiast dochody z turystyki na rok 2010 szacują się na 1,6 mln \$.¹

Celem poniższej pracy jest analiza rynku turystycznego Albanii oraz określenie jego znaczenia na globalnym rynku turystycznym w kontekście jego użyteczności dla Polski.

Praca została podzielona na sześć rozdziałów. W rozdziale pierwszym przedstawiono ogólne informacje o kraju, najważniejsze atrakcje turystyczne. Następnie zanalizowano infrastrukturę turystyczną i komunikacyjną. W rozdziale drugim przedstawiono rynek recepcji turystycznej, wielkość i strukturę przyjazdów zagranicznych oraz obszary koncentracji zagranicznego ruchu turystycznego. W kolejnym rozdziale opisano rynek emisji turystycznej, stopę aktywności turystycznej, cele wyjazdów oraz wydatki na podróże. Rozdział czwarty opisuje znaczenie rynku Albanii dla Polski. W kolejnym rozdziale dokonano analizy SWOT dla Albanii. Natomiast w ostatnim rozdziale przedstawiono przykładową ofertę dla danego segmentu demograficzno-społecznego.

Podczas pisania pracy została zastosowana metoda *desk research*, analizująca dane wtórne. Głównie wykorzystano źródła internetowe, do których należą m.in. strony ministerstw, organizacji międzynarodowych, instytutów statystyki oraz portali o Albanii. Posłużono się również cennymi informacjami zasięgniętymi z przewodników po Albanii.

¹ Tourism Highlights 2011, UNWTO, s.6

Rozdział I

Podstawowe uwarunkowania rozwoju turystyki przyjazdowej, krajowej i wyjazdowej w Albanii

1. Ogólne informacje o Albanii

Albania leży w południowo-wschodniej Europie na Półwyspie Bałkańskim, nad Morzem Adriatyckim i Jońskim (ryc. 1). Jest jednym z najmniejszych państw Europy. Albania graniczy z Grecją (282 km), Macedonią (151 km), Kosowem (114 km) oraz Czarnogórą (173 km). Łączna długość granic lądowych wynosi 720 km, natomiast wybrzeża morskiego 362 km.²

Ryc. 1 Położenie Albanii w Europie

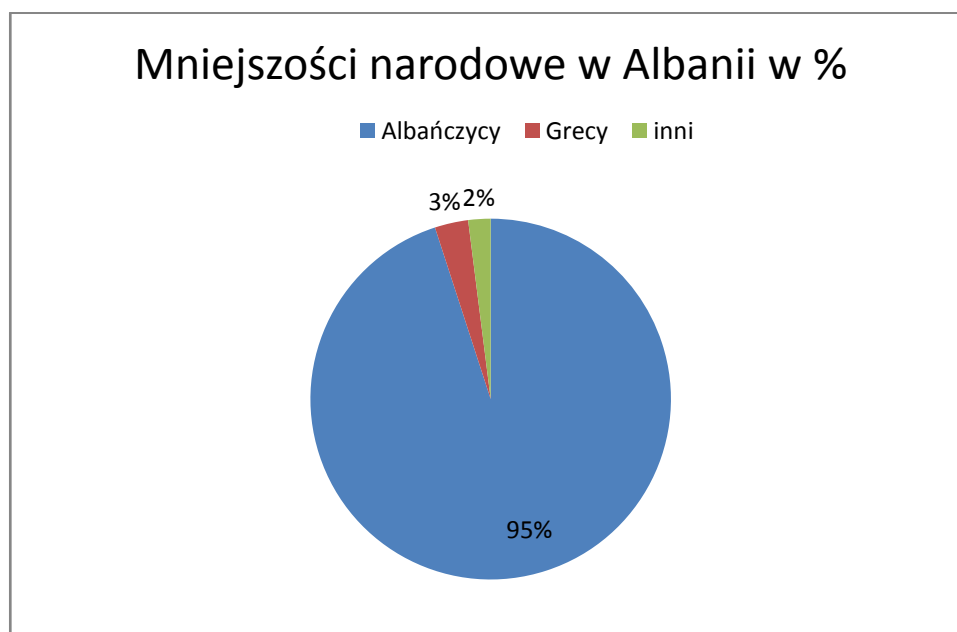
Źródło : <http://www.google.pl>, data odczytu 03.01.2012

Całkowita powierzchnia Albanii wynosi 28 748 km² (wielkość porównywalna do polskiego województwa wielkopolskiego). Jest to kraj bardzo górzysty, tereny poniżej 200 m n.p.m. zajmują nieco ponad 20% powierzchni kraju. Najwyższa góra Albanii to Korab (Mali Korabit, 2751 m n.p.m.)

Klimat Albanii to łagodny, śródziemnomorski, charakterystyczny dla krajów basenu śródziemnomorskiego, czyli gorące i suche lata, a zima umiarkowana i deszczowa.

Albania (nazwa albańska Shqipëria; Republika Albanii – Republika e Shqipërisë) posiada system demokracji parlamentarnej a głową państwa jest prezydent Bamir Topi (od 2007 roku). Stolicą kraju jest Tirana, która jest równocześnie największym miastem Albanii. Kraj podzielony jest na 12 obwodów, które dzielą się na 36 okręgów. Językiem urzędowym jest język albański, ale również język grecki wykorzystywany jest w wielu miejscach. Liczba ludności Albanii to ok. 3,2 mln.²

Ryc. 2

Źródło : opracowanie własne

Rycina 2 wskazuje, że aż 95% ludności stanowią Albańczycy, co jest przykładem, że Albania jest krajem jednolitym narodowościowo. Natomiast 3% stanowią Grecy, a zaledwie 2 % inni czyli Macedończycy, Romowie, Bułgarzy a także Serbowie. Większość społeczeństwa stanowią muzułmanie sunniccy (ok. 70%), pozostałą grupę tworzą

² <http://www.albaniantourism.com/>

chrześcijanie. Z czego ok. 20% to prawosławni, zamieszkujący głównie południe kraju, i ok. 10% to katolicy, przebywający przede wszystkim na północy i w stolicy.³

Symbolami reprezentującymi Albanię są flaga (ryc. 3) oraz godło kraju (ryc. 4).

Ryc. 3

Ryc. 4

Źródło : <http://pl.wikipedia.org/wiki/Albania>, data odczytu 03.01.2012

Walutą obowiązującą w Albanii jest LEK (ALL lub LEK). W obiegu są banknoty o nominałach 200, 500, 1000, 2000 i 5000 leków oraz monety o wartości 5, 10, 20, 50 i 100 leków. 1 USD = 108.00 LEK, 1 EUR = 138.14 LEK.⁴ Ciekawostką jest to, że lek kiedyś dzielił się na 100 qindarek, lecz monet tych się już nie używa.

Od dnia 01.04.2009 roku obywatele UE i zarazem RP mogą wjeżdżać na terytorium Albanii na podstawie ważnego dowodu osobistego oraz po uiszczeniu opłaty w wysokości 10 euro. Nie ma obowiązku posiadania wizy przy pobycie do 30 dni z możliwością przedłużenia pobytu do 90 dni w danym roku.⁵

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Albanii:

Rruga e Durrësit nr 123,

Tirana,

tel.: (00 355 4) 22 34 190,

tel./faks: (00 355 4) 22 33 364,

e-mail: polemb.tirana@abcom.al

<http://www.tirana.polemb.net>

³ Przewodnik Bałkany, Bezdroża, Kraków 2007, s.267

⁴ <http://www.albaniantourism.com/>, data odczytu 08.01.2012

⁵ Albania.com.pl

Ambasada Republiki Albanii w Polsce:

ul. Altowa 1,
02-386 Warszawa,
tel.: (00 48 22) 82 41 4 27,
tel.: (00 48 22) 65 80 331,
faks: (00 48 22) 824 14 26,
e-mail: alb@atos.warman.com.pl

Historia Albanii

„Obszar dzisiejszej Albanii zamieszkiwali w starożytności Ilirowie, później zakładali tu osady Grecy, od 168 r. p.n.e. ziemie te weszły w skład imperium rzymskiego, a po jego upadku – w skład Cesarstwa Bizantyjskiego. W późniejszych wiekach napływali tu Goci, Hunowie, Bułgarzy, Serbowie i Normanowie. W XII w. powstało pierwsze feudalne państewko albańskie, które wkrótce znalazło się pod kontrolą Wenecji, a w XIV w. zostało włączone do Serbii. W 1385 Turcy rozpoczęli podbój Albanii, w wyniku czego w 1479 prawie cały kraj znalazł się pod ich panowaniem przez prawie 450 lat. Dążenia wolnościowe Albańczyków i liczne powstania od początku XIX w. doprowadziły do proklamowania niepodległości Albanii w 1912. W okresie I wojny światowej okupowana przez Serbię, Austrię i Włochy, w czasie II wojny światowej zajęli ją Włosi, a później Niemcy. Niepodległość odzyskała w końcu 1944. Po przejęciu władzy przez komunistów w 1946 powstała Ludowa Republika Albanii. Przeprowadzono nacjonalizację przemysłu, radykalną reformę rolną oraz konfiskatę prywatnej własności. Reżim komunistyczny nasilał politykę skrajnego izolacjonizmu i walkę z religią (w 1967 zamknięto wszystkie meczety kościoły). Po śmierci dyktatora Envera Hodży w 1985 stopniowa liberalizacja życia społecznego. W 1991 odbyły się pierwsze demokratyczne wybory i powstała Republika Albanii. W 1997 zła sytuacja gospodarcza, spotęgowana bankructwem kas oszczędnościowych, doprowadziła do wybuchu zamieszek. ONZ zdecydowała wówczas o wysłaniu do Albanii sił zbrojnych dla ochrony konwojów z pomocą humanitarną. Dziś demokratyczny kraj administracyjnie podzielony jest na 12 regionów (qark).”⁶

⁶ Encyklopedia geograficzno-turystyczna, SMS, Bochnia-Kraków, s.12

Święta w Albanii

Albania to kraj z największą liczbą dni wolnych od pracy w Europie! W kalendarzu albańskim jest 13 dni ustawowo wolnych od pracy.

Tab. 1 Święta w Albanii

DATA OBCHODZENIA	ŚWIĘTO
1, 2 styczeń	Nowy Rok
14 marzec	Dita e Veres – Dzień Lata
22 marzec	Dita e Nevruzit - święto równonocy wiosennej
4 kwiecień	Wielkanoc dla katolików i prawosławnych
1 maj	Międzynarodowe Święto Pracy
5 wrzesień	Nata e Kadrit – Noc przeznaczenia. Święto muzułmańskie
9 – 12 wrzesień	Mały Bajram
16 – 19 listopad	Haxh i Kurban Bajram – muzułmańskie święto ofiarowania.
28 listopad	Święto Niepodległości
29 listopad	Dzień Święta Wyzwolenia
7 grudzień	Początek Nowego Roku w kalendarzu muzułmańskim (święto ruchome).
8 grudzień	Diten e Rinise – Dzień Młodzieży
25 grudzień	Boże Narodzenie

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.albania.com.pl data odczytu 04.01.2012

2. Atrakcje turystyczne Albanii

Najważniejszym regionem turystycznym Albanii jest Wybrzeże, szczególnie Wybrzeże Adriatyckie.

Durrës – najlepiej przystosowany turystycznie odcinek wybrzeża oraz ważny węzeł komunikacyjny. Jest największym portem Albanii oraz jednym z najstarszych miast

Albanii. Oddalone o około 30 km od międzynarodowego lotniska w Rinas i Tirany. Jako cel turystyczny ma do zaoferowania przede wszystkim szerokie, piaszczyste plaże, okoliczne góry oraz rzymskie zabytki, a także malowniczą dzielnicę portową. Kilkanaście kilometrów na południe od Durrës znajduje się największa i najpiękniejsza plaża Albanii. Główne atrakcje turystyczne Durrës to :

- Amfiteatr Dyrrahu, zbudowany w I wieku o średnicy 136 metrów mogący pomieścić 15-20 tys. widzów,
- Zabytkowa wenecka wieża,
- Muzeum Archeologiczne. Pierwsze tego rodzaju zbudowane w Albanii. Z bogatą ekspozycją zabytków kultury starożytnej,
- Mozaika, przedstawiająca “piękną kobietę z Durres”,
- Meczet Fatih, przebudowany w latach sześćdziesiątych na Dom Kultury,
- Bazylika shen mehill arapaj - zbudowana około VI wieku, jedna z największych na Bałkanach, z zachowanymi we wnętrzu niezwykłymi mozaikami.

Ryc. 5 Amfiteatr w Durres

Źródło: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Durres> data odczytu 27.12.2011

Saranda – jest małym miasteczkiem położonym na południu kraju, nad brzegiem Morza Jońskiego, naprzeciwko wyspy Korfu. Jest stolicą Riwiery Albańskiej i stanowi jeden z głównych ośrodków wypoczynkowych Albanii. Saranda oferuje nam ogromną ilość hoteli, nadbrzeżne kawiarenki i restauracje oraz kamieniste, słoneczne plaże, z

których podziwiać możemy greckie wybrzeże. Saranda zwana jest „miastem młodożeńców”, ponieważ wiele albańskich par spędza tu swój miesiąc miodowy. Niedaleko od Sarandy znajduje się starożytne miasto Butrint, które stanowi unikalny skarb kultury. W 1992 r. zostało wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Ponadto możemy podziwiać położony przy drodze do Gjirokastry prawdziwy cud przyrody – źródło o nazwie Niebieskie Oko. Natomiast na północ od Sarandy rozpościerają się najpiękniejsze plaże nad Morzem Jońskim. Miejscem gdzie również możemy uświadczyc kąpieli zarówno słonecznych jak i morskich jest osada Kasmil, położona 17km na południe od Sarandy.

Ryc. 6 Saranda

Źródło: www.google.pl data odczytu 27.12.2011

Kolejnym regionem atrakcyjnym turystycznie są największe albańskie jeziora – Ochrydzkie, Prespańskie i Szkoderskie, gdzie występują bardzo dobre warunki dla rozwoju wypoczynku, rozwoju sportów wodnych i rybołówstwa sportowego.

Jezioro Ochrydzkie – jezioro rozdzielone granicą między Albanią i Macedonię. Jest to najstarsze jezioro w Europie oraz najgłębsze na całych Bałkanach (do 286 m głębokości). Jest to trzeciorzędowe, tektoniczne jezioro o powierzchni 358 km². W 1979 roku zostało wpisane na światową listę dziedzictwa UNESCO. Woda jest chłodna ale

bardzo czysta. Na brzegach jeziora zachowało się wiele zabytków przeszłości, takie jak : średniowieczna twierdza cara Samuela, zabytkowe centrum miasta w Ochrydzie oraz malowniczy klasztor św. Nauma.

Ryc. 7 Jezioro Ochrydzkie

Źródło: http://pl.wikipedia.org/wiki/Jezioro_Ochrydzkie/ data odczytu 27.12.2011

Jezioro Prespańskie – (Wielka Prespa), położone między dwoma pasmami górskimi Galičica i Pelister, u zbiegu granic Macedonii, Albanii i Grecji. Leży w tektonicznym obniżeniu na wysokości 967 m n.p.m. Jego powierzchnia wynosi 288 km², a głębokość 54 m. nad jeziorem znajduje się kilka piaszczystych plaż. Mimo atrakcyjnego położenia okolica jest mniej uczęszczana przez turystów niż sąsiednie Jezioro Ochrydzkie.⁷

Jezioro Szkoderskie – jest to największe jezioro na Półwyspie Bałkańskim, położone na granicy Albanii i Czarnogóry. Większa część jeziora leży na terenie Czarnogórze. Jezioro ma charakter krasowy i znajduje się w dolinie położonej 7 km od brzegu morza. Powierzchnia jeziora wynosi ok. 360-550 km² natomiast głębokość sięga nawet 44 m. Na jeziorze znajdują się wyspy, na których mieszczą się ciekawe, zabytkowe monasterie. Jezioro jest także miejscem gniazdowania licznych kolonii ptaków. Jest to jedno z niewielu w Europie miejsc występowania pelikanów. Znaczną część jeziora obejmuje **Park Narodowy Jeziora Szkoderskiego**.

⁷ <http://pl.wikipedia.org/wiki/Prespa> data odczytu 06.01.2012

Kolejnym interesującym regionem jest **Tirana** – stolica i największe miasto w Albanii, jest dużym środkiem kulturalnym, przemysłowym i administracyjnym. Panuje w nim częściowo klimat orientalny, niektóre miejsca zachowały urok przypominający międzywojenny styl włoski, choć największy ślad na wyglądzie Tirany odcisnęły lata władzy komunistycznej z jej skłonnością do budowania monumentalnych budowli, których w centrum jest dość dużo. Najbardziej reprezentatywnym miejscem stolicy jest Plac Skanderbega, przy którym znajdują się: Wieża Zegarowa, meczet Ethem Beja, Narodowe Muzeum Historyczne, Narodowy Teatr Opery i Baletu, Biblioteka Narodowa, pomnik narodowego bohatera Gjergj Kastrioti Skënderbeu, który w XV wieku wywalczył wyzwolenie z niewoli tureckiej. Nie daleko od ścisłego centrum jest Park Młodzieży w centrum którego usytuowana jest wielka restauracja z fontannami. Tirana położona jest niemal w samym sercu kraju, nad rzeką Ishmi oraz u stóp góry Dajti (1613 m n.p.m.), wokół której rozciąga się Park Narodowy Dajti, chroniący przepiękne formy krasowe. Miasto w całej swej okazałości możemy oglądać właśnie ze szczytu tejże góry, na którą możemy dostać się nowoczesną kolejką gondolową.⁸

Ryc. 8 Tirana – Pomnik Skanderbega

Źródło: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Tirana> data odczytu 03.01.2012

W południowej części Albanii warto odwiedzić miasto **Gjirokastr** - zostało uznane za „miasto muzeum”. Zawdzięcza to między innymi, wciąż zamieszkiwanymi starymi kamiennymi domkami starówki, pokrytymi szarymi łupkami. Liczne uliczki są bardzo strome, dlatego też Gjirokastra zwana jest „Miastem Tysiąca Schodów”. W 2005

⁸ Przewodnik Bałkany, Bezdroża, Kraków 2007, s. 278

roku miasto zostało wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Jako miasto istnieje od I w. n.e. Nad miastem góruje stara, średniowieczna twierdza, rozbudowana przez Turków osmańskich, która rozpościera się jak balkon nad Gjirokaster. W środku twierdzy znajduje się Muzeum Narodowe Broni, a z samego zamku rozpościera się widok na miasto i okolice. Bardzo charakterystyczna jest zabudowa miasta, wybudowanego na dość stromym wzgórzu. Domy mieszkalne posiadają formę średniowiecznych wież, połączonych ze sobą w zespół.⁹

Ryc. 9 Zamek w Gjirokastrze

Źródło: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Gjirokaster> data odczytu 03.01.2012

Największą atrakcją archeologiczną kraju jest odkopana **grecka osada Apollonia**. Zainteresowanie turystów budzi również dobrze zachowana sztuka ludowa, a zwłaszcza muzyka i stroje.

Godnym miastem do zobaczenia jest również miasto **Berat** - jedno z najpiękniejszych miast na Bałkanach. Położone w środkowej Albanii, nad rzeką Osum. Drugie, obok Gijokastry, albańskie „miasto muzeum”, zwane - ze względu na charakterystyczną zabudowę usytuowaną na stokach wzgórzach „miastem tysiąca okien”. Berat jest jednym z najbardziej atrakcyjnych miast w Albanii w zakresie architektury,

⁹ www.albania.travel.pl data odczytu 03.01.2012

kultury i historii. W 2008 zostało dopisane do listy światowego dziedzictwa UNESCO. Miasto oferuje wiele historycznych i kulturowych atrakcji. Znajduję się tam bogato wyposażone Muzeum Etnograficzne, muzeum ikon, Galeria sztuki im. Edwarda Leara oraz duża ilość ośrodków kultów, zarówno muzułmańskich jak i chrześcijańskich. Niewątpliwie największą atrakcją będzie cytadela, założona w IV w p.n.e przez Iliryskie plemię Dasaretów. Jej monumentalne mury górują nad miastem, nie zdradzając nam zarazem tego, co zobaczymy wewnątrz. Swego czasu znajdowały się tam aż 42 kościoły! Dzisiaj zostało 8, które otwierane są jedynie w konkretne święta.

Ryc. 10 Cytadela w Beracie

Źródło : <http://pl.wikipedia.org/wiki/Berat> data odczytu 03.01.2012

W Albanii znajdują się 24 rezerваты, ok. 2000 pomników przyrody oraz **13 Parków Narodowych**, które również cieszą się popularnością, oto one :

- Park Narodowy Theth
- Park Narodowy Lugina e Valbones
- Park Narodowy Lure
- Park Narodowy Zall Giocaj
- Park Narodowy Mali i Dajtit
- Park Narodowy Pisha e Divjakes
- Park Narodowy Mali i Tomorrit

- Park Narodowy Prespa (największy PN, 27 750 ha)
- Park Narodowy Bredhi i Drenoves
- Park Narodowy Bredhi i Hotoves
- Park Narodowy Llogara
- Park Narodowy Butrinti¹⁰

Ryc. 11 Park Narodowy Prespa

Źródło : www.google.pl data odczytu 05.01.2012

3. Infrastruktura turystyczna i komunikacyjna

Hotele w Albanii można podzielić na trzy grupy. Do pierwszych z nich należą bardzo duże, pokomunistyczne budowle o charakterystycznej architekturze. Do kolejnej grupy należą hotele luksusowe, które budowane są przez wielkie międzynarodowe koncerny turystyczne, zapewniające bardzo wysoki standard, za równie ekskluzywną cenę. Natomiast trzecią grupę tworzą niewielkie, przytulne hoteliki, zwykle proponujące usługi za przystępną cenę.

¹⁰ Albania Przewodnik Turystyczny, Księży Młyn, Łódź 2005, s. 45

Hotele w Albanii posiadające oznaczenia – gwiazdki, standardem zbliżone są do standardów panujących w Polsce. Jednakże jest sporo hoteli, które takich oznaczeń nie posiadają, za to często przewyższają standardem hotele gwiazdkowe. Zarówno schronisk jak i kempingów w Albanii jest bardzo mało. Można spotkać pola namiotowe w pobliżu restauracji lub hotelu.

Tab. 2 Ilość hoteli i miejsc noclegowych w Albanii w latach 2007-2010

	2007	2008	2009	2010
Hotele	230	235	244	290
Miejsca noclegowe	8 649	8 750	10 880	11 793

Źródło : opracowanie własne na podstawie danych z <http://www.instat.gov.al/> , data odczytu 05.01.2012

Jak widać w powyższej tabeli **baza noclegowa Albanii** ma tendencje wzrostową, zarówno w przypadku samych hoteli, jak i ogólnie miejsc noclegowych. W 2007 roku liczba hoteli kształtowała się na poziomie 230, natomiast już w 2010 roku wynosiła ona 290. Miejsc noclegowych w 2007 roku było 8 649, gdzie w 2010 roku osiągnęły już liczbę 11 793. Oznacza to, że baza noclegowa w Albanii jest bardzo intensywnie rozbudowywana.

Ceny noclegów kształtują się różnie, zaczynając się od 10 euro. Natomiast w okresie letnim, gdzie ruch turystyczny jest zdecydowanie większy ceny te mogą być dwa razy wyższe. W mniejszych hotelach można negocjować cenę. Są to firmy rodzinne i przy braku pełnego obłożenia nie powinno być problemu z mniejszymi niż oficjalnie podanymi cenami.

Agencje turystyczne w Albanii najbardziej znane i posiadające największą renomę to :

- A. IRAKLI (Korce)
- ADEVTRAVEL (Saranda)
- ADIS Travel (Durrës)
- Agi Travel & Tours Albania (Tirana)
- AJAX (Durrës)
- Alba – Trans (Tirana)
- Alban Travel (Tirana, Shkoder)

- Albania Express(Tirana)¹¹

Albania ma niestety słabo rozwiniętą **komunikację**. Przemieszczanie się stanowi jedną z większych atrakcji tego kraju. I nie ma tu znaczenia czy będziemy jeździć własnym samochodem, motorem, rowerem, czy środkami masowej komunikacji. Sieć kolejowa jest bardzo słabo rozwinięta. Pociągów jest niewiele i są w kiepskim stanie, natomiast ich zaletą jest to, że są tanie.

Panuje powszechne przekonanie, że drogi w Albanii są fatalnej jakości. Tymczasem coraz więcej dróg uzyskuje nowiutką nawierzchnię. Do 2012 roku, wg wielkich tablic informujących o aktualnie remontowanych odcinkach, wszystkie drogi Albanii mają być zmodernizowane. Sieci drogowej w Albanii jest 18 000 km długości, z czego 7450 km uważane jest jako drogi główne.

Do Albanii można dotrzeć na 3 sposoby :

- a) **Drogą powietrzną** – „Matka Teresa” Międzynarodowe Lotnisko w Albanii, usytuowane 17 km od Tirany.

Linie lotnicze występujące w Albanii to m.in. : Albanian Airlines, Turkish Airlines, Adria Airways, Austrian Airlines, British Airways, Alitalia, Lufthansa, Belle Air.¹²

Z Polski nie ma bezpośrednich połączeń lotniczych do Albanii. Najszybsze połączenia są z Warszawy przez Budapeszt lub Wiedeń.

- b) **Drogą morską** – Albania posiada 4 porty morskie :

- Durres (z Bari, Triestu i Ancony),
- Saranda (z Korfu),
- Vlora (z Brindisi),
- Shëngjin (z Bari).

Przewoźnicy operujący na tych trasach to m.in. : Adria Ferries, Tirrenia, Venezia Lines, Ventouris Ferries, Ionian Cruises, Azzurra Line.¹³

- c) **Drogą lądową** – samochodem bądź autokarem z sąsiednich państw, czyli z : Kosowa, Macedonii, Czarnogóry oraz Grecji

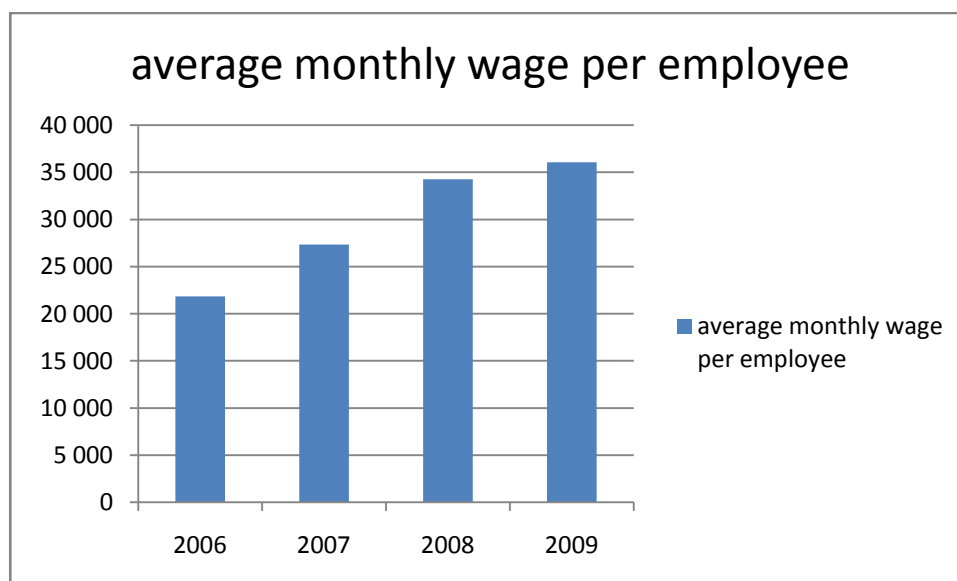
¹¹ <http://www.albaniantourism.com/> data odczytu 04.01.2012

¹² http://www.mtkrs.gov.al/web/pub/brochure_general_information_126_1.pdf data odczytu 03.01.2012

¹³ www.albania.com.pl data odczytu 04.01.2012

4. Podstawowe determinanty konsumpcji turystycznej ludności

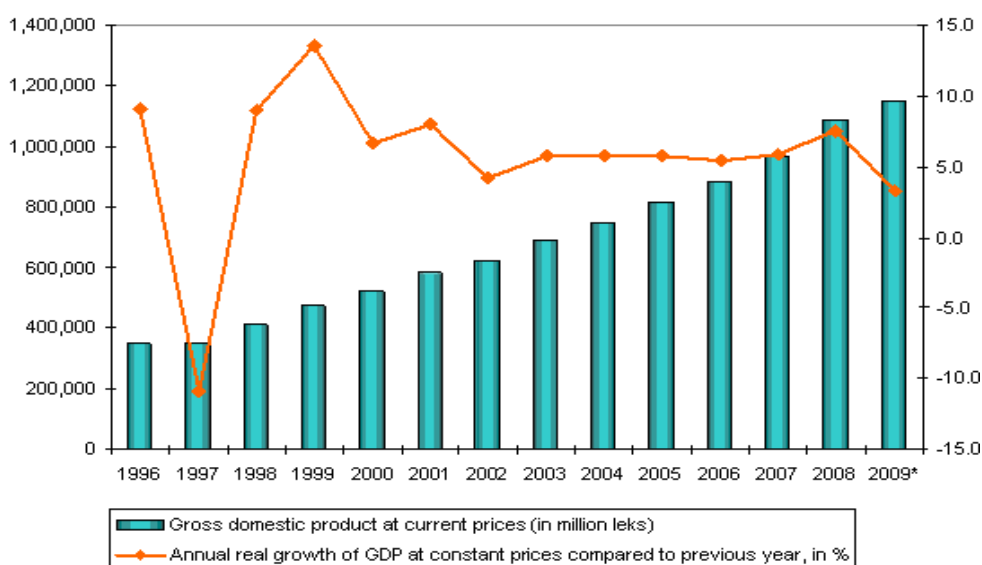
Wyk. 1 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie pracownika w Albanii w latach 2006-2009 w LEK

Źródło : opracowanie własne na podstawie danych z <http://www.instat.gov.al/> , data odczytu 05.01.2012

Wykres 1 wskazuje przeciętne miesięczne wynagrodzenie pracownika w Albanii. Można zauważyć, że od 2006 następuje stopniowy wzrost zarobków w kraju. W roku 2006 wynosiły one 21 842 leki, czyli ok. 202 dolarów amerykańskich, natomiast w roku 2009 wzrosły do kwoty 36 075 leków, czyli ok. 334 dolarów.

Wyk. 2 PKB w Albanii w latach 1996-2009 w mln LEK

Źródło : <http://www.instat.gov.al/> , data odczytu 05.01.2012

PKB na osobę w ciągu ostatnich pięciu lat utrzymuje się na średnim poziomie 2,471 € (3,342 \$ USA), ale ma tendencje wzrostową. Realny wzrost PKB w roku 2009 wg wstępnych szacunków osiągnął 3.3%, po wzroście o 7,5% w roku 2008.

5. Narodowa Administracja Turystyczna

Rolę Narodowej Administracji Turystycznej w Albanii pełni Ministerstwo Turystyki, Kultury, Młodzieży i Sportu (Ministria e Turizmit, Kultures, Rinise dhe Sporteve). Jej celem jest poprawa jakości życia w kraju poprzez rozwój turystyki. Więcej turystów oznacza większe dochody dla rozwoju kraju i Albańczyków. Położony jest nacisk na zasoby naturalne, jak i kulturowe w Albanii.¹⁴

6. Narodowa Organizacja Turystyczna

Funkcję Narodowej Organizacji Turystycznej w Albanii pełni Narodowa Agencja Turystyki (Agjencia Kombetare e Turizmit). Działalność swą prowadzi od roku 2005. Głównym celem organizacji jest realizacja polityki rządu w branży turystycznej, poprzez udział w działaniach promocyjnych zarówno na terenie kraju, jak i za granicą. Narodowa Agencja Turystyki składa się z 32 członków. Współpracują z sektorem prywatnym i organizacjami pozarządowymi, które również działają w dziedzinie turystyki.¹⁵

¹⁴ <http://www.mtkrs.gov.al>, data odczytu 03.01.2012

¹⁵ <http://www.akt.gov.al>, data odczytu 03.01.2012

Rozdział II

Rynek recepcji turystycznej Albanii

1. Przyjazdy i główne kraje emitujące

Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO) dokonała podziału świata na sześć regionów turystycznych i mają one charakter umowny, co oznacza, że nie zawsze pokrywają się z podziałem na regiony geograficzne. Europa została podzielona na cztery subregiony. Według tej klasyfikacji Albania należy do subregionu Europy Środkowo-Wschodniej, tak samo jak Polska.

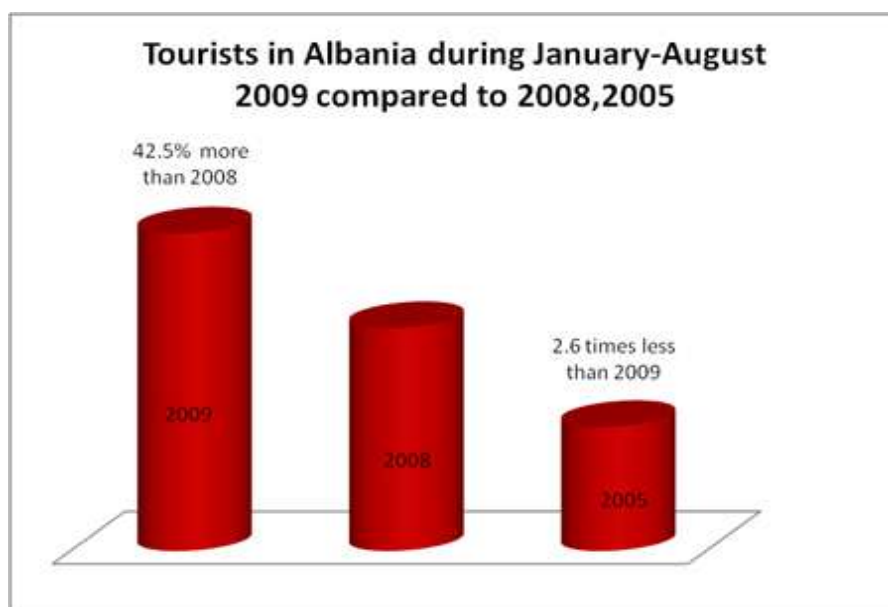
Tab. 3 Przyjazdy turystów międzynarodowych do Europy (mln)

Major destinations	Series ¹	International Tourist Arrivals						International Tourism Receipts			
		(1000)			Change (%)		Share (%)	(US\$ million)			Share (%)
		2008	2009	2010*	09/08	10*/09	2010*	2008	2009	2010*	2010*
Europe		485,193	461,509	476,551	-4.9	3.3	100	471,797	410,932	406,251	100
Albania	TF	1,330	1,775	2,229	33.5	25.6	0.5	1,720	1,816	1,626	0.4
Andorra	TF	2,059	1,830	1,808	-11.1	-1.2	0.4	—	—	—	—
Austria	TCE	21,935	21,355	22,004	-2.6	3.0	4.6	21,587	19,404	18,663	4.6
Azerbaijan	TF	1,409	1,430	1,495	1.5	4.5	0.3	190	353	621	0.1
Belgium	TCE	7,165	6,814	7,217	-4.9	5.9	1.5	11,762	9,970	10,287	2.5
Bulgaria	TF	5,780	5,739	6,047	-0.7	5.4	1.3	4,204	3,728	3,637	0.9
Croatia	TCE	9,415	9,335	—	-0.9	—	—	10,971	8,898	8,268	2.0
Cyprus	TF	2,404	2,141	2,173	-10.9	1.5	0.5	2,737	2,162	2,183	0.5
Czech Rep	TCE	6,649	6,032	6,334	-9.3	5.0	1.3	7,207	6,478	6,671	1.6
Denmark	TF	9,016	8,547	9,097	-5.2	6.4	1.9	6,242	5,673	5,476	1.4
Estonia	TF	1,970	1,900	2,120	-3.6	11.6	0.4	1,189	1,090	1,071	0.3
Finland	TF	3,583	3,423	3,670	-4.5	7.2	0.8	3,208	2,820	2,809	0.7
France	TF	79,218	76,824	76,800	-3.0	0.0	16.1	56,573	49,398	46,319	11.4
Georgia	VF	1,290	1,500	2,033	16.3	35.5	0.4	447	476	659	0.1
Germany	TCE	24,886	24,223	26,875	-2.7	10.9	5.6	39,912	34,650	34,675	8.5
Greece	TF	15,939	14,915	15,007	-6.4	0.6	3.1	17,114	14,506	12,741	3.1
Hungary	TF	8,814	9,058	9,510	2.8	5.0	2.0	5,935	5,631	5,381	1.3
Ireland	TF	8,026	7,189	—	-10.4	—	—	6,294	4,890	4,077	1.0
Israel	TF	2,572	2,321	2,805	-9.8	20.8	0.6	4,279	3,741	4,768	0.9
Italy	TF	42,734	43,239	43,626	1.2	0.9	9.2	45,727	40,249	38,786	9.5
Kazakhstan	TF	3,447	3,118	3,393	-9.5	8.8	0.7	1,012	963	1,005	0.2
Kyrgyzstan	TF	2,435	2,147	—	-11.9	—	—	515	459	—	0.1
Latvia	TF	1,685	1,323	1,373	-21.5	3.8	0.3	803	723	640	0.2
Malta	TF	1,291	1,182	1,332	-8.4	12.7	0.3	950	881	1,068	0.2
Netherlands	TCE	10,104	9,921	10,883	-1.8	9.7	2.3	13,342	12,368	13,062	3.2
Norway	TF	4,347	4,346	4,767	0.0	9.7	1.0	4,911	4,204	4,779	1.0
Poland	TF	12,960	11,890	12,470	-8.3	4.9	2.6	11,768	9,011	9,446	2.3

Źródło: *Tourism Highlights 2011, UNWTO, s.6, data odczytu 03.01.2012*

Jak wynika z powyższej tabeli do Albanii w roku 2010 przyjechało 2,229 mln turystów międzynarodowych, co oznacza wzrost o 25,6 % w stosunku do roku poprzedniego. Z tabeli wynika również, że od 2008 roku pojawia się tendencja wzrostowa przyjazdów do Albanii. Do Europy w 2010 roku przyjechało 476,6 mln turystów, czyli udział przyjazdów do Albanii w regionie europejskim wynosi 0,5 %. Natomiast udział przyjazdów do Albanii w subregionie Europy Środkowo-Wschodniej wynosi 2,3 %.¹⁶

Wyk. 3 Ilość turystów w Albanii w miesiącach styczeń-sierpień w latach 2005, 2008, 2009.

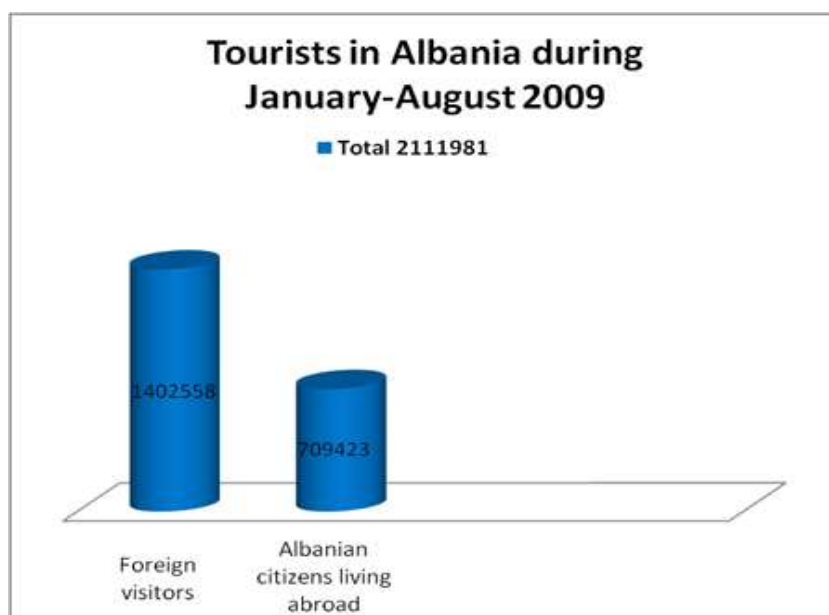

Źródło : <http://www.albaniantourism.com/> data odczytu 03.01.2012

Z wykresu trzeciego wynika, że ilość turystów w Albanii od 2005 roku stale wzrasta. W roku 2009 było ich aż 42,5 % więcej niż w roku 2008. Przyczyną tego może być coraz większe zainteresowanie turystów atrakcyjnością Albanii.

¹⁶ Tourism Highlights 2011, UNWTO, s.6, data odczytu 03.01.2012

Wyk. 4 Ilość turystów w Albanii w miesiącach styczeń-sierpień w 2009 roku.

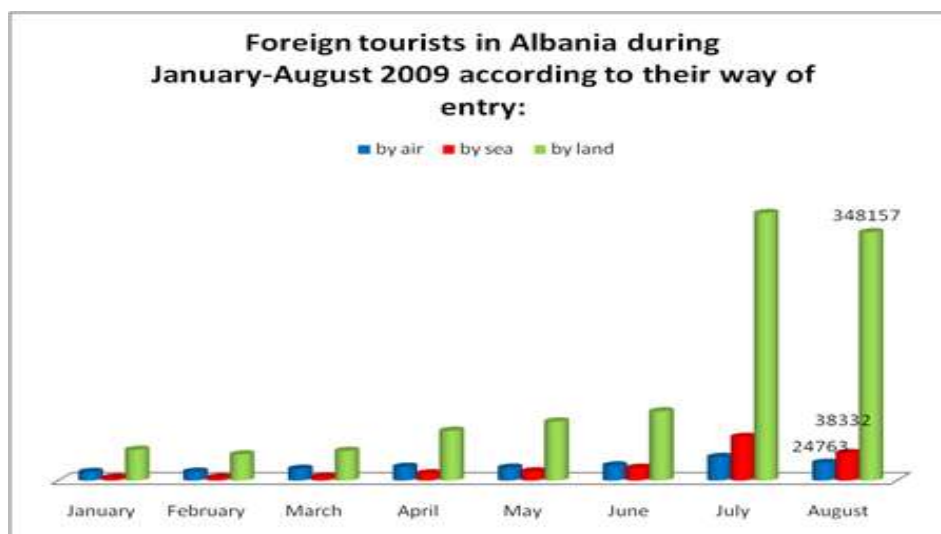
Źródło : <http://www.albaniantourism.com/> data odczytu 03.01.2012

Powyższy wykres wskazuje ilość turystów w Albanii w 2009 roku z podziałem na turystów zagranicznych i Albańczyków mieszkających za granicą. Oznacza to, że 1,4 mln to turyści zagraniczni, natomiast ok. 710 tys. to Albańczycy mieszkający za granicą. Świadczy to, że turystyka sentymalna w Albanii ma duże znaczenie.

Według statystyk Narodowej Agencji Turystyki w Albanii, turyści w 2009 roku najchętniej przyjeżdżali w miesiącach lipiec-sierpień. Świadczy to oczywiście o warunkach klimatycznych mających miejsce w tym okresie, jak i o sezonie urlopowo-wakacyjnym. W lipcu liczba przyjezdnych wynosiła prawie 470 tys., natomiast w sierpniu nieco mniej, ok. 411 tys. Dla porównania w miesiącu czerwcu było ich wyłącznie 136 tys.¹⁷

¹⁷ <http://www.akt.gov.al/akt/text.php?id=25&lang=2> , data odczytu 03.01.2012

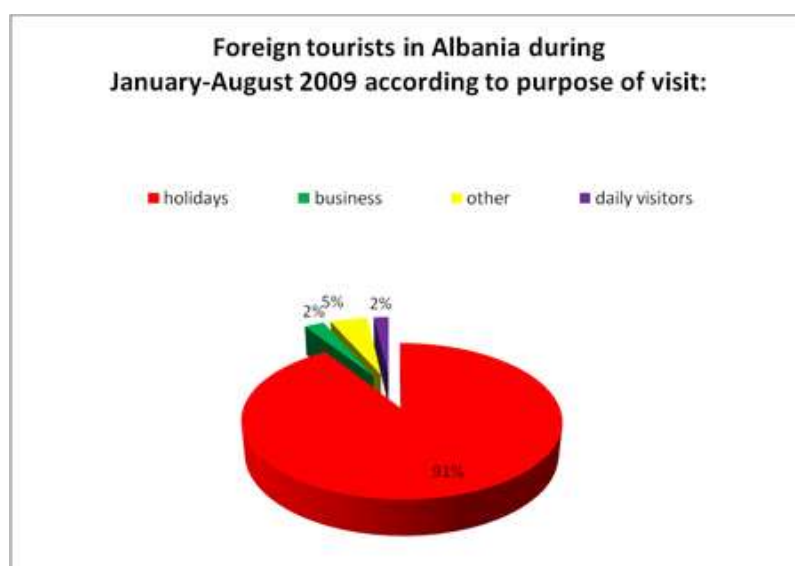
Wyk. 5 Ilość zagranicznych turystów w 2009 roku ze względu na rodzaj sposób przekroczenia granicy.

Źródło : <http://www.albaniantourism.com/> data odczytu 03.01.2012

Wykres 5 przedstawia środki lokomocji jakimi turyści docierali do Albanii w miesiącach styczeń-sierpień w 2009 roku, czyli samolot, prom, autokar, bądź też samochód. Na pierwszym miejscu zdecydowanie plasuje się droga lądowa. W sierpniu miało miejsce ok. 348 tys. przyjazdów, gdzie drogą morską było ok. 38 tys., a drogą powietrzną zaledwie 24,7 tys. Przyczyną tego może być na przykład niewielka ilość lotów bezpośrednich do Albanii.

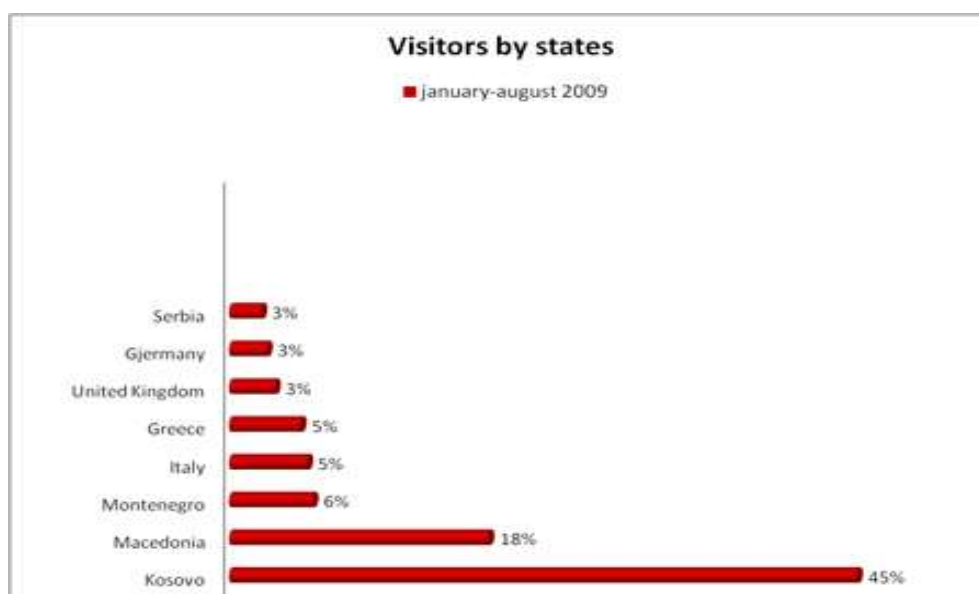
Wyk. 6 Cele przyjazdów do Albanii w 2009 roku (%).

Źródło : <http://www.albaniantourism.com/> data odczytu 03.01.2012

Z wykresu 6 wynika, że głównym celem przyjazdu turystów do Albanii są urlopy/wypoczynek, które osiągają aż 91 % spośród wszystkich zagranicznych odwiedzających. Przyczyną tego może być położenie kraju, czyli znakomity dostęp do Morza Adriatyckiego i Jońskiego. 5 % zajmują inne cele, natomiast na kolejnej pozycji (po 2 %) plasują się cele biznesowe i dzienni odwiedzający.

Wyk. 7 Udział turystów z poszczególnych krajów odwiedzających Albanię w 2009 r. (%).

Źródło : <http://www.albaniantourism.com/> data odczytu 03.01.2012

Z powyższego wykresu można zauważyć, że krajem, który najczęściej odwiedza Albanię jest Kosowo. Jego udział wynosi aż 45 % przyjazdów. Drugie miejsce zajmuje Macedonia z udziałem 18 %, natomiast na trzecim miejscu lokuje się Czarnogóra z 6 % udziałem. Wnioskować można, że krajami najchętniej przyjeżdżającymi do Albanii są kraje sąsiedzkie.

Tab. 4 Ilość noclegów spędzonych w hotelach przez turystów zagranicznych oraz krajowych w latach 2008-2010 (w tys.).

	2008	2009	2010
Turyści zagraniczni	130	170	185
Turyści krajowi	360	369	425

Źródło : opracowanie własne na podstawie danych z <http://www.instat.gov.al/> , data odczytu 05.01.2012

Tabela 4 przedstawia zakwaterowanie turystów zarówno zagranicznych, jak i krajowych w hotelach w Albanii. Ilość noclegów spędzonych przez turystów zagranicznych to 130 tys. w 2008, natomiast w roku 2010 to już 185 tys. Jeśli chodzi o turystów krajowych to zdecydowanie częściej wybierali hotel jako typ zakwaterowania. W roku 2010 liczba noclegów osiągnęła 425 tys.

2. Dochody z turystyki przyjazdowej

Tab. 5 Dochody z turystyki międzynarodowej w krajach europejskich (mln USD)

Major destinations		International Tourist Arrivals						International Tourism Receipts					
		(1000)			Change (%)		Share (%)	(US\$ million)			Share (%)		
		Series¹	2008	2009	2010*	09/08	10*/09	2010*	2008	2009	2010*	2010*	
Europe			485,193	461,509	476,551	-4.9	3.3	100		471,797	410,932	406,251	100
Albania	TF		1,330	1,775	2,229	33.5	25.6	0.5		1,720	1,816	1,626	0.4
Andorra	TF		2,059	1,830	1,808	-11.1	-1.2	0.4		-	-	-	-
Austria	TCE		21,935	21,355	22,004	-2.6	3.0	4.6		21,587	19,404	18,663	4.6
Azerbaijan	TF		1,409	1,430	1,495	1.5	4.5	0.3		190	353	621	0.1
Belgium	TCE		7,165	6,814	7,217	-4.9	5.9	1.5		11,762	9,970	10,287	2.5
Bulgaria	TF		5,780	5,739	6,047	-0.7	5.4	1.3		4,204	3,728	3,637	0.9
Croatia	TCE		9,415	9,335	-	-0.9	-	-		10,971	8,898	8,268	2.0
Cyprus	TF		2,404	2,141	2,173	-10.9	1.5	0.5		2,737	2,162	2,183	0.5
Czech Rep	TCE		6,649	6,032	6,334	-9.3	5.0	1.3		7,207	6,478	6,671	1.6
Denmark	TF		9,016	8,547	9,097	-5.2	6.4	1.9		6,242	5,673	5,476	1.4
Estonia	TF		1,970	1,900	2,120	-3.6	11.6	0.4		1,189	1,090	1,071	0.3
Finland	TF		3,583	3,423	3,670	-4.5	7.2	0.8		3,208	2,820	2,809	0.7
France	TF		79,218	76,824	76,800	-3.0	0.0	16.1		56,573	49,398	46,319	11.4
Georgia	VF		1,290	1,500	2,033	16.3	35.5	0.4		447	476	659	0.1
Germany	TCE		24,886	24,223	26,875	-2.7	10.9	5.6		39,912	34,650	34,675	8.5
Greece	TF		15,939	14,915	15,007	-6.4	0.6	3.1		17,114	14,506	12,741	3.1

Źródło: *Tourism Highlights 2011*, UNWTO, s.6, data odczytu 03.01.2012

Albania w 2010 roku osiągnęła dochody z turystyki międzynarodowej w kwocie 1,626 mln USD. Jest to o 0,19 mln USD mniej niż w roku poprzednim. Udział dochodów uzyskanych z turystyki międzynarodowej w Albanii w stosunku do regionu Europy wynosi 0,5 %. Subregion Europa Środkowo-Wschodnia w roku 2010 osiągnął dochody 95,1 mln USD, czyli udział Albanii w subregionie wynosi 2,3 %.

3. Główne obszary koncentracji zagranicznego ruchu przyjazdowego

Głównym regionem koncentracji zagranicznego ruchu przyjazdowego do Albanii jest Wybrzeże. Obszar Wybrzeża Adriatyckiego jest najlepiej przystosowanym obszarem do pełnienia funkcji turystycznych (Durrës, Saranda, Vlorë). Kolejnym regionem turystycznym są jeziora albańskie (Szkoderskie, Ochrydzkie, Prespańskie). Występują tam bardzo dobre warunki zarówno do odpoczynku, jak i do rozwoju wielu sportów wodnych. Następnym obszarem atrakcyjnym turystycznie jest stolica Tirana. Znajduje się tam mnóstwo walorów kulturowych, takich jak : Muzeum Narodowe, Historyczne, Pomnik Skanderberga, meczet, socrealistyczne budowle. Wartym miejscem do zwiedzania jest również miasto Berat, Gjirokastrë oraz Butrint jako starożytna osada, która w 1992 roku wpisana na Listę światowego Dziedzictwa UNESCO.¹⁸

Kolejnym rodzajem rynku turystycznego jest rynek emisji turystycznej. Omawia on turystykę wyjazdową kraju (poziom aktywności turystycznej mieszkańców danego kraju, strukturę, cele wyjazdów, wydatki na podróże, ulubione destynacje, itp.). Niestety brak jakichkolwiek danych dotyczących tego zagadnienia uniemożliwił mi opisanie tego tematu w analizie rynku turystycznego Albanii. Także znaczenie rynku Albanii dla Polski, czyli analiza przyjazdów do Polski z Albanii oraz analiza wyjazdów Polaków do Albanii, okazało się niewykonalne z powodu braku odpowiednich danych.

¹⁸ Kruczek Z. Europa. Geografia Turystyczna, Proksenia, Kraków 2007, s. 268

Rozdział III

Analiza SWOT dla Albanii

Tab. 6 Analiza SWOT dla Albanii

MOCNE STRONY 1. Położenie geograficzne kraju (Morze Adriatyckie, Morze Jońskie), 2. Bogactwo i różnorodność dziedzictwa historyczno-kulturowego, 3. Klimat sprzyjający rozwojowi turystyki, 4. Walory środowiska przyrodniczego, 5. Wysoki poziom gościnności, 6. Poprawa jakości życia w kraju, 7. Doświadczenie i zdolności w rozwoju rolnictwa.	SŁABE STRONY 1. Słaba infrastruktura turystyczna, 2. Słaba sieć komunikacji publicznej, 3. Brak odpowiedniej promocji kraju, 4. Konflikty społeczno-polityczne, 5. Dawna polityka izolacji kraju na arenie międzynarodowej, 6. Niski wskaźnik znajomości języków obcych wśród osób mogących się stykać z turystami, 7. Brak strategii kreowania marki „Albania – kraj atrakcyjny turystycznie”.
SZANSE 1. Poprawa promocji kraju, 2. Rozwój bazy noclegowej, 3. Wzrost zainteresowania Albanią przez turystów, 4. Dostęp do rynków UE w ramach sąsiedztwa rozwiniętych krajów europejskich, 5. Program przebudowy i budowy dróg, 6. Rozwój turystyki na Wybrzeżu Jońskim, 7. Kandydatura do UE, 8. Środki finansowe, doświadczenie powracających z emigracji zarobkowej, 9. Rozwój rolnictwa.	ZAGROŻENIA 1. Kryzys gospodarczy, 2. Zagrożenie ze strony sąsiadów – liderów w turystyce (Włochy, Grecja), 3. Kraj słabo rozwinięty gospodarczo, 4. Kraj konserwatywny pod względem obyczajowym (dominacja męczyzn), 5. Niestabilna sytuacja z Kosowem, 6. Stereotypowe myślenie o Albanii jako kraju niebezpiecznym, 7. Wzrost kosztów transportu, 8. Korupcja.

Rozdział IV

Prezentacja przykładowej oferty dla danego segmentu demograficzno-społecznego.

Oferujemy możliwość spędzenia weekendu w Tiranie, kolorowej i dynamicznej stolicy Albanii. Tirana jest stosunkowo młodym miastem. Oferuje jednak olbrzymią ilość pomników kultury materialnej, sięgających czasów rzymskich. Tradycyjny charakter miasta zmienił się i w ciągu ostatnich lat powstały nowoczesne budynki, centra handlowe i galerie. Oferta przeznaczona dla singli.

Miejsce : Tirana

Termin : 17-19.02.2012

Cena : 1299 zł

- transfer z lotniska do apartamentu i na lotnisko
- klimatyzowany samochód lub bus z kierowcą anglojęzycznym lub niemieckojęzycznym
- 2 noce w apartamencie w pokoju 2 lub 3 osobowym
- przejażdżkę dookoła Tirany
- przejazdy do Starego Bazaru w Kruje, Mauzoleum Skandenberga, Muzeum Historyczne i Etnograficzne w Durres
- kolację w piątek; śniadanie, obiad i kolację w sobotę; śniadanie i obiad w niedzielę
- wejściówki do muzeów
- podatki

Cena nie zawiera: kosztów przelotu oraz usług nie wymienionych wyżej.

Cena biletu na samolot : Ceny biletów na podróż do Albanii różnią się w zależności od przewoźnika, terminu planowanej podróży oraz wyprzedzenia z jakim zakładana jest rezerwacja. Oprócz ceny samego przelotu trzeba zawsze uwzględnić także opłaty

lotniskowe i paliwowe oraz opłatę za wystawienie biletu. Orientacyjne ceny biletów lotniczych do Albanii przy wylotach z Warszawy kształtują się na poziomie 1 500 PLN.

Opcje dodatkowe : polskojęzyczny przewodnik - 70 Euro 5h

PROGRAM IMPREZY :

Dzień 1 Lotnisko Rinas – Tirana

Odbiór z lotniska Rinas, samochodem lub busem. Po drodze do apartamentów, które mieszczą się w centrum Tirany przy Rruga Dibres, przejazd obok najważniejszych miejsc w mieście. Szybkie spojrzenie na dzielnice Tirany, wrażenie tego co będzie zwiedzane wieczorem oraz nocą. Kolacja w apartamencie.

Dzień 2 Tirana – Kruja – Durres – Tirana

Śniadanie. Wyjazd do Kruje, by odwiedzić miejsce, symbol walki, o zrzucenie osmańskiej dominacji w Albanii. Zamek i Mauzoleum Skandenberg, który w XV wieku przez ponad 25 lat stawiał opór wojskom tureckim okupującym Albanię. Zwiedzanie Muzeum Etnograficznego oraz Stary Bazar gdzie można kupić wyroby rękodzieła, biżuterię, antyki i zwykłe pamiątki z Albanii. W restauracji lunch z menu charakterystycznym dla terenów północnej Albanii. Po lunchu wyjazd w drogę do Durres. Zwiedzanie Kantine Bardha, winiarnię w dolinie przy drodze do Durres. W Durres oglądanie Amfiteatru oraz Muzeum Archeologiczne oraz przejście po plaży miejskiej i centrum miasta. Wieczorem powrót do Tirany. Kolacja.

Dzień 3 Tirana – Lotnisko Rinas

Śniadanie. Czas wolny na spacer po Tiranie, zakup pamiątek, itp. Wyjazd na lotnisko o 13.30.¹⁹

¹⁹ Opracowanie własne na podstawie www.albania.com.pl, data odczytu 10.01.2012

Podsumowanie

Podsumowując moją pracę, uważam, że analiza rynku turystycznego Albanii nie była łatwym tematem do opracowania. Przyczyną tego jest mała ilość danych. Natomiast na podstawie uzyskanych informacji oraz po dokonaniu ich analizy, stwierdzam, że Albania jest krajem rozwijającym się turystycznie. Ponadto pozycja kraju umacnia się na arenie międzynarodowej, co potwierdza stały wzrost przyjazdów zagranicznych do Albanii.

Albania jako kraj śródziemnomorski ma bardzo dużo do zaoferowania turystom zarówno zagranicznym, jak i krajowym. Jest to kraj recepcyjny, posiada bardzo dobry dostęp do morza, zaplecze kulturowo-historyczne oraz różnorodność walorów przyrodniczych. Ponadto dzikość i tajemniczość tego kraju, a także nie odkrycie jeszcze przez turystów jest dużym atutem Albanii.

Jednakże Albania boryka się z wieloma problemami, które hamują rozwój turystyki. Słaba infrastruktura turystyczna, słaba sieć komunikacyjna, niewystarczająco rozbudowana baza noclegowa, konflikty społeczno-polityczne oraz brak odpowiedniej promocji kraju.

Dlaczego jednak warto odwiedzić Albanie? Andrzej Stasiuk zdefiniował to najlepiej : „Tak, wszyscy powinni tam pojechać. A przynajmniej ci, którzy wymieniają nazwę Europa. To powinien być obrzęd inicjacyjny, ponieważ Albania jest podświadomością tego kontynentu. Tak, Albania, to europejskie id, to jest lęk, który nawiedza nocą śpiący Paryż, Londyn i Frankfurt nad Menem. To jest ciemna studnia, w głąb której powinni zerknąć ci, którym się wydaje, że bieg rzeczy został ustalony raz n zawsze”.²⁰

²⁰ Przewodnik Bałkany, Bezdroża, Kraków 2007, s. 261

Bibliografia :

Źródła :

1. Kruczek Zygmunt *Europa. Geografia turystyczna*, Proksenia, Kraków 2007
2. Tibor Dienes *Albania przewodnik turystyczny*, Księży Młyn, Łódź 2005
3. Kozerska Beata, Olewicz Radosława, Sendek Robert *Przewodnik Bałkany*, Bezdroża, Kraków 2007
4. Tourism Highlights 2011, UNWTO, pobrane z
http://mkt.unwto.org/sites/all/files/docpdf/unwtohighlights11enhr_1.pdf
(03.01.2012)
5. Przewodnik po Albanii, pobrane z
http://www.mtkrs.gov.al/web/pub/brochure_general_information_126_1.pdf
(03.01.2012)

Strony internetowe

6. <http://www.albaniantourism.com/>
7. <http://pl.wikipedia.org/wiki/Albania>
8. <http://www.instat.gov.al/>
9. http://www.mtkrs.gov.al/web/Turizmi_3_1.php
10. www.albania.com.pl
11. www.albania.travel.pl
12. www.akt.gov.al

SPIS TABEL

Tab. 1. Święta w Albanii.....	8
Tab. 2. Ilość hoteli i miejsc noclegowych w Albanii w latach 2007-2010.....	16
Tab. 3. Przyjazdy turystów międzynarodowych do Europy (mln).....	20
Tab. 4. Ilość noclegów spędzonych w hotelach przez turystów zagranicznych oraz krajowych w latach 2008-2010 (w tys.).....	25
Tab. 5. Dochody z turystyki międzynarodowej w krajach europejskich (mln USD).....	25
Tab. 6. Analiza SWOT dla Albanii.....	27

SPIS WYKRESÓW

Wyk. 1. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie pracownika w Albanii w latach 2006-2009 w LEK.....	18
Wyk. 2. PKB w Albanii w latach 1996-2009 w mln LEK.....	18
Wyk. 3. Ilość turystów w Albanii w miesiącach styczeń-sierpień w latach 2005, 2008, 2009.....	21
Wyk. 4. Ilość turystów w Albanii w miesiącach styczeń-sierpień w 2009 roku.....	22
Wyk. 5. Ilość zagranicznych turystów w 2009 roku ze względu na rodzaj sposób przekroczenia granicy.....	23
Wyk. 6. przyjazdów do Albanii w 2009 roku (%).....	23
Wyk. 7. Udział turystów z poszczególnych krajów odwiedzających Albanie w 2009 r. (%).....	24

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Położenie Albanii w Europie.....	4
Ryc. 2. Mniejszości narodowe w Albanii.....	5
Ryc. 3. Flaga Albanii.....	6
Ryc. 4. Godło Albanii.....	6
Ryc. 5. Amfiteatr w Durres.....	9
Ryc. 6. Saranda.....	10
Ryc. 7. Jezioro Ochrydzkie.....	11
Ryc. 8. Tirana – Pomnik Skanderbega.....	12
Ryc. 9. Zamek w Gjirokastrze.....	13
Ryc. 10. Cytadela w Beracie.....	14
Ryc. 11. Park Narodowy Prespa.....	15

Wyrażam zgodę na opublikowanie wykonanego przeze mnie projektu na stronie AWF Kraków poświęconej realizacji przedmiotu „Rynki turystyczne”. Oświadczam, że został on wykonany zgodnie z obowiązującymi zasadami i nie narusza niczyich praw autorskich.